

AVRUPA'DAKİ TÜRK İMAJI VE ALGISI NASIL DÜZELTİLİR?

Giriş

16 ve 17 inci yüzyıllarda, Akdeniz ve Avrupa'da denizci strateji ve politikaları dini açıdan etkileyen üç önemli jeopolitik kırılma yaşandı. Bunlar kronolojik sırayla;

1. 1453'te İstanbul'un fethi ve Doğu Roma İmparatorluğunun yıkılması
2. 1492'de Müslüman ve Yahudilerin İspanya'dan çıkarılması (Reconquista)
3. 1517'de Halifeliğin Osmanlı Sultanlarına geçmesi

İstanbul'un Fethi ve Doğu Roma İmparatorluğu'nun Yıkılması (1453)

İstanbul'un farklı bir din ve kültüre mensup bir devlet tarafından fethi ve Bizans'ın yıkılması, Batı dünyası için radikal bir dönemeçti. Bu bağlamda, İstanbul'un fethi sadece jeopolitik bir kırılma noktası değil, aynı zamanda Doğu Akdeniz'deki Hristiyanlığın da sonu olarak değerlendiriliyordu. Bu nedenle Papalık, 1453 sonrası, Osmanlı Devletini deniz üzerinden yapılan saldırılar ile yıpratmaya ve genişlemesini durdurmaya çalıştı. Ancak Fatih'in akıllı ve gerçekçi uygulamaları bu çabaların çoğunu boşa çıkarttı. Ortodoks Kilisesi'ne özerk bir statü verildi. Ancak İstanbul'un fethi, Türk kimliğinin olumlu olumsuz çeşitli niteliklerinin, geriye dönülmez bir şekilde ortaya çıkmasına neden oldu.¹ İstanbul'un fethi ile her şey bitmedi. 27 sene sonra II. Mehmet, 1480'de aynı anda Rodos ve Otranto'ya çıkarma harekâtı başlattı. Bu girişim, başta Papalık olmak üzere tüm Avrupa'yı ayağa kaldırdı. Roma'da baş gösteren panik, Papayı hem Napoli Krallığı ile düşmanlığı bir tarafa bırakmaya, hem de Haçlı savaşlarına katılacakların günahlarının bağışlanacağına dair vaatle bulunmaya zorladı.² İtalya Seferi batı istikametinde yapılmış ilk Türk deniz taarruzu idi.³ Fatih'in eşsiz dehası, İtalya üzerinden Avrupa'nın fethini ve Katolikliğin merkezi Roma'yı (Ortodoksluğun merkezi İstanbul gibi) ele geçirmeyi planlamıştı.⁴ Sırasıyla, Napoli Krallığı, Papalık ve Venedik ele geçirilebilse idi, stratejik kazanımlar şöyle olacaktı:

- ◆ Kıbrıs ve Girit Adaları ile Ege ve Adriyatik'teki tüm adalar otomatik olarak Osmanlı hâkimiyetine girecekti
- ◆ Papalık kontrol altına alınarak, Osmanlı Devletine karşı Hristiyanların birleşmesi önlenecekti
- ◆ Napoli Krallığı'nın sona ermesi ile İspanya'nın İtalya ile olan irtibatı kesilecekti
- ◆ Avusturya üzerinden orta Avrupa'ya daha kolay nüfuz edilebilecekti⁵
- ◆ Osmanlı İmparatorluğu, Avrupa'daki Rönesans sonrası bilimsel ve teknolojik gelişmelerin içinde yer alacaktı.

Alman tarihçi Georg Schreiber ise Fatih'in stratejik uzak görüşlülüğünü İtalya ve Fransa üzerinden daha da batıya götürerek İspanya'daki Endülüs Müslümanlarına yardıma kadar uzatmaktadır.⁶ Böylece İslamiyet'in Avrupa'da yayılması kolaylaşmış olacak ve Müslümanlar İspanya'dan atılamayacaklardı. Fatih'in Osmanlıya göre zamansız, Papalık'a göre tam zamanında ölümü bu stratejinin uygulanmasını engelledi. Osmanlı, en güçlü olduğu dönem de dâhil bir daha benzer bir teşebbüste bulunmadı. 1565'teki Osmanlı'nın Malta kuşatmasında kullandığı kuvvetler⁷ İtalya'ya karşı kullanılsaydı başarı şansı daha yüksek olabilir ve son derece önemli jeopolitik sonuçlar doğurabilirdi.

Müslüman ve Yahudilerin İspanya'dan çıkarılması (Reconquista) 1492

711 yılında İber Yarımadası yoluyla Müslümanlar ilk defa kalıcı bir şekilde Avrupa'ya adım atmışlardı. Reconquista'dan (Yeniden Fetih) 6 yıl önce 1486'da İber Yarımadası'ndan gelen bir yardım çığığı Osmanlı başkenti İstanbul'da yankılandı. Beni Ahmer'in elçisi Gırnata Prensi, Karaların ve Denizlerin Sultanı II. Bayezid'den (dindar Beyazıt) yardım talebinde bulundu.⁸ Böylece Doğu Akdeniz'de yükselmekte olan bir bölgesel güç, sadece din faktörü nedeniyle Batı Akdeniz'e de bağlanmak durumunda kalıyordu. Mesafenin uzak olması, coğrafi ve lojistik kısıtlamalar nedeniyle Osmanlı devleti, İspanya'ya daha etkin olabilecek stratejik kuvvetlerle müdahale edemedi. Ancak yine de Müslüman bir ülkenin yardım talebi geri çevrilmedi. Kemal Reis komutasındaki bir donanma batı Akdeniz'e gönderildi. II. Bayezid, İspanya sahillerini yakıp yıkmak suretiyle Katolik Hükümdarların Endülüs'e karşı son taarruzunu durdurmayı denemeye karar verdi. Kemal Reis bu stratejiyi başarıyla uyguladı. İspanya sahilleri çok zarar gördü. Fakat bu, Katolik Hükümdarların azmini kıramadı. Avrupa'daki son Müslüman devleti de 781 yıl sonra yıkıldı.⁹ Ocak 1492 yılında imzalanan teslim anlaşması gereğince, Müslümanlara verilen güvenceler ancak üç hafta sürdü, daha sonra zulüm ve işkenceler başladı.¹⁰ Böylece Batı Akdeniz'deki ilk Müslüman Hristiyan çatışması, Müslümanların 1492 yılında İspanya'dan atılması ile başladı.¹¹ İspanya tarihinde Reconquista (yeniden fetih) olarak adlandırılan bu olay, bölgedeki jeopolitik dengeleri kökünden değiştirdi.

Reconquista başlarken Hristiyanların önünde aslında güzel bir örnek vardı. 1453'de İstanbul'u fetheden II. Mehmet, İstanbul ve Osmanlı topraklarındaki diğer inanç gruplarına devlete bağlı kalmak kaydıyla dini özgürlüklerini vermişti. Aynı şey İber Yarımadası'nda olsaydı. Bugünkü İspanya, Avrupa'nın lideri olabilir, Avrupa da, ABD'den daha güçlü bir kıta devleti haline gelebilirdi. Bu hoşgörü ortamı içinde, onlarca yıl süren Hristiyan mezhep savaşları da hiç olmayabilirdi. On

beşinci yüzyılda II. Mehmet'in San Francesco kilisesinde ayinlere katıldığı söylenir.¹² 1535 yılı kayıtlarına göre İstanbul'da nüfusun yaklaşık % 58'i Müslüman % 42'si gayrimüslimdi. Boğaz boyunca dizilen köylerde olduğu gibi, Pera'da (Beyoğlu) da varlıklı Yahudiler, Hristiyanlar ve Müslümanlar birbirlerine komşu evlerde yaşarlardı.¹³ Galata'da her üç Hristiyan'a karşı bir Müslüman vardı.¹⁴ Kanuni zamanında İstanbul'da 8 tane Katolik Kilisesi bulunuyordu.¹⁵ Hristiyanların popüler dini bayramları çok sayıda Müslümanı çekerdi. Türkler ellerinde çiçeklerle gelip Hristiyanlara vermeyi adet edinmişlerdi.¹⁶

Müslümanların 781 yıl yaşadıkları bu coğrafyadan kovularak karşı sahillere atılmasının, onları kovanlar için potansiyel bir tehlike oluşturması kaçınılmaz bir jeopolitik olgu idi. Kuzey Afrika'ya gitmek zorunda kalan Müslümanlar, bu topraklara yerleşip burada korsanlık dünyasının önde gelen figürleri yönetiminde, kendilerini topraklarından eden Hristiyanlara karşı savaş açtılar. Korsanlık bir bakıma bu Müslümanların haksız yere Yarımada'dan kovulmalarına verdikleri sert bir cevaptı. Bu koşullar altında intikam, hayatta kalma savaşıyla birleşiyordu.¹⁷ Buna ilave olarak zorunlu nedenlerle İspanya'da kalan Müslümanlar üzerindeki sert ve acımasız dini asimilasyon uygulamaları da bu nefreti artırıcı bir rol oynamıştır. Amerikalı tarihçi Andrew C. Hess, kuzey Afrika'da oluşan bu güç merkezini **Beşinci Osmanlı Cephesi** olarak adlandırmıştır.¹⁸ Kuzey Afrika'da İspanya'ya karşı bir reaksiyon olarak oluşan korsan deniz gücü, bir yandan İspanya'nın Amerika yönlü deniz ulaştırmasını sekteye uğratarken, diğer taraftan orta Akdeniz'de genişlemesini ve tutunmasını zora sokmuştur. Bu güç, İspanya'yı 19.yüzyılın başlarına kadar sürekli yıprattı. Kuzey Afrika'daki Müslüman deniz gücü yapılanması 1533 tarihinde Barbaros ile birlikte Garp Ocakları Eyaleti olarak resmen Osmanlı Devletine bağlandı. Böylece Osmanlı Devleti Batı Akdeniz'deki güç dengesinde yerini aldı. Garp Ocaklarının İslamiyet'i temsil etmesi, bu dönemin edebiyatında korkunç bir Türk stereotipin yaratılmasına neden olmuştur. Korsan, Müslüman, Türk üçgeni bu devirden kalan tüm yazılı eserlerin belkemiğini oluşturmaktadır¹⁹ Orta ve Batı Akdeniz'deki Hristiyan - Müslüman çatışması aynı zamanda binlerce esirin bölgeye yığılmasına neden oldu. Esirlerin çoğunluğunun Hristiyan olması, Avrupa'da kurtarıcı Hristiyan tarikatlarının doğmasına neden oldu.. Bu tarikatlar, kurtardıkları esirler üzerinden hem Hristiyanlık propagandası yapıyor, hem maddi birikim sağlıyor, hem de Avrupa'da Müslümanlık karşıtı bir oluşumun öncülüğünü yapıyorlardı. *Bu amaçla kurulan ilk tarikat Trinitar Tarikatı (1198) oldu. Daha sonra Merced Tarikatı (1218) kuruldu.* Cervantes bu tarikatlar sayesinde esaretten kurtuldu.²⁰ Esaretin getirdiği zor yaşam koşulları, din değiştirmeyi de tetikleyen bir faktör oldu. Hristiyanlıktan Müslümanlığa geçene Mürted denirdi. Bunlar İslam topraklarında mühtedi olarak hoş

karşılanırlardı. 1596'da Cezayir'de 60 bin mühtedi olduğu yazılmaktadır. Dönme vakalarının çoğu Akdeniz'de süreklilik kazanmış olan korsanlıktan kaynaklanırdı. Hristiyan esirler Müslüman oldukları takdirde kürekçilikten de kurtulurlardı. Bu nedenle inanmadıkları halde Müslüman olmak isteyenlerin sayısı çok fazla olmaktadır. Osmanlı Donanmasının çok büyük yükünü üstüne alan kesim ise Hristiyan tutsaklarıdır.

Halifeliğin Osmanlı Sultanlarına geçmesi (1517)

16 ncı yüzyılın başlarında, Portekiz gemilerinin Kızıl Deniz'e girerek Mısır üzerinden baharat yolunu kesmeleri ve ayrıca İslam'ın kutsal topraklarını tehdit etmesi Osmanlı'yı zor durumda bıraktı. Osmanlı Devleti hem ekonomik çıkarlarını, hem de İslam'ın kutsal topraklarını korumak için 1517'de Mısır'ı fethetti. Kutsal emanetler İstanbul'a getirildi. 1517 tarihinde Yavuz Sultan Selim, Mısır'dan beraberinde getirdiği son Abbasî Halifesi Mütevekkil Alellah'a Ayasofya Camiinde hilâfeti kendisine devrettirdi. Ancak Osmanlı Sultanları bunu 19. Yüzyıla kadar resmi bir sıfat olarak kullanmadılar. Buna rağmen, 16. Yüzyıl başlarında resmen ve fiilen yüklenilen İslam Halifeliği, Osmanlı sultanlarına İslam dünyasını koruma ve İslam dinini yayma sorumluluğunu da otomatik olarak getirmişti. Bu sorumluluk, Akdeniz'deki Osmanlı denizci stratejisine doğrudan ve etkili bir şekilde yansımıştır. Özellikle 1517 sonrası Osmanlı Devleti, kuzey Afrika'daki düzensiz Müslüman deniz gücünü, doğrudan ve açık olarak gemi, cephane ve personel sağlayarak desteklemeye başlamıştır.²¹ Yavuz Sultan Selim, 1518'de Hızır Reis'in himayesini kabul ettiğinde kendisine; "**Nasrüddin, Hayrüddin**" diyerek iltifatlarda bulundu, bu olaydan sonra Hızır Reis din için hayırlı anlamına gelen Hayreddin olarak anılmaya başlandı.²²

Osmanlı Ekonomik Sisteminin Dini Çatışmadaki Rolü

Özel mülkiyetin olmadığı, ticaretin büyük ölçüde gayri Müslimlere bırakıldığı Osmanlı ekonomik sisteminde, devletin en önemli geliri savaş ve gaza faaliyetlerinden elde edilen ganimetlere bağlıydı. Bu seferlerde, Hristiyan yerleşimlerine yönelik saldırılarda uygulanan yağma, talan, mala mülke zarar verme, esir alma ve korku salma amaçlı bedensel şiddetin dozu hiç bir zaman kontrol edilemiyordu. Çünkü gaza faaliyetleri İslam dinine göre mubah faaliyetler kapsamına giriyordu. Osmanlı korsanları devlet hizmetinde veya kendi adlarına savaştıkları zamanlarda dahi, İslam hukukuna göre inanç savaşı yapıyorlardı.²³ Osmanlılara Hristiyanları genellikle imansız ve inançsız olarak nitelendirirlerdi. Donanma İstanbul'a döndüğünde Muhammed'in sancağı en üste çekilir, düşman sancakları, Haç ve Meryem resimleri ise ters olarak daha aşağıya asılır ve oklarla delik deşik edilirdi. Bu bağlamda Müslüman sancağının korumadığı her türlü gemi de, gerçek inananlara Tanrı tarafından gönderilen meşru bir fırsat olarak algılanmaktaydı.²⁴ Osmanlı Devleti emperyalist bir devlettir. Hassa Ordusu gibi maaşlı profesyonel bir ordusu vardı. Kara savaşları bu ordunun maliyetinin karşılama vesilesi idi. Denizde ise her yıl ganimet yılıydı. Osmanlı açısından iddia edilen

önemli bir olgu da, geleneğe göre Sultanlar adına yapılacak cami ve medreselerin masrafları kâfirler tarafından karşılanmalı idi. Bu para ancak fetihle gelebilirdi. (Süleymaniye ve Selimiye gibi) Sinan Edirne’de yapılacak yeni cami ve medresenin planlarını hazırlarken II. Selim Kıbrıs’ın fethi kararını verdi.²⁵ Osmanlılara Hristiyanları genellikle imansız ve inançsız olarak nitelendirirlerdi. 16.yüzyılda Avrupa bir geçiş dönemini yaşıyordu. Avrupa monarşileri, bir yandan parlamentolarla egemenlik gücünü paylaşmaya başlarken, bir yandan da giderek güçlenen tüccar sınıfı deniz ticareti ile sermaye birikimini artırmaktaydı. Floransa merkezli Medici Bankası dönemin en saygın bankasıydı.²⁶ Merkantilizmin etkisi ile Avrupa’da kapitalizmin tohumları atılırken, devleti ve Müslümanları deniz ticaretinin dışında bırakan Osmanlı Devleti, giderek mali sıkıntı içine giriyordu. Turgut Reis’in 30 yıl süre ile kesintisiz yaz-kış devam ettirdiği korsan harekâtı (Gaza) Osmanlı Devletine jeostratejik açıdan çok büyük katkılar sağlarken, Akdeniz toplumlarındaki dini ve kültürel kırılmaları da derinleştirmiştir. Sonuç olarak korsanlık stratejisi, Hristiyan toplumunun belleğine son derece olumsuz bir Müslüman-Türk imajı kazımıştır. Diğer taraftan bu strateji, Hristiyan dünyasını kontrol eden dini, siyasi ve askeri liderlerin, Türk-Müslüman tehlikesine karşı Hristiyan dünyasını birleştirmek için güçlü bir etki yaratmıştır. Bu etki, Katolik ve Protestanları bile bir araya getirmeyi başarmıştır. Bu bağlamda özellikle 16. Yüzyıl boyunca Akdeniz’deki güç mücadelesinde dini bloklaşma öne çıkmıştır.

Dini ve Sosyo-Kültürel Kırılma Noktası: İnebahtı (Lepanto) Deniz Savaşı

Lepanto, sebep ve sonuç olarak, Akdeniz’deki Hristiyan-Müslüman çatışmasında bir kırılma noktasıdır. Özellikle Haçlı deniz gücünün oluşturulmasında Hristiyanlığın maddi ve manevi her türlü unsuru kullanılmıştır. Hristiyanların müşterek bir güç ile kazandıkları yengi, kısa zamanda ortak hafızaya şaşalı bir zafer olarak işlenmiştir.²⁷ Lepanto’nun sebep olduğu dini ve sosyo-kültürel sonuçlar şöyle sıralanabilir.

◆ Taraflar 25 Mayıs 1571 günü Vatikan’daki Dala de Concistoro’da tarihi bir belgeye imza koydu. St. Marco Kilisesinde görkemli bir ayin yapıldı.²⁸ Anlaşmanın konusu, **Hristiyan adının ebedi düşmanı olan Osmanlı Devletinin gücünü düşürmekti.**²⁹

◆ Müttefik Filonun komutanı Don Juan, Papa’nın özel temsilcisi Kardinal Granvelle tarafından takdis edildi. Don Juan, törende Papanın özel armağanı olan yedi metre uzunluğundaki cennet rengi (mavi) bayrağı teslim aldı. Üzerinde İsa peygamberin çarpmıha gerilmiş haldeki sıfatıyla, ittifak katılımcılarının sembolleri vardı. Bayrak İspanyol askerleri tarafından Napoli sokaklarında dolaştırılıp komuta gemisi Real’in ana direğine çekildi.

- ◆ Dört ay önce benzer bir tören de İstanbul'da yapılmıştı. II. Selim, kırlangıçkuyruğu şekilli, Papa'ninkinden daha bile büyük bir sancağı Ali Paşa'ya ihsan etmişti. Onunki parlak yeşil (cennet rengi) üzerine yekpare ibrişimle Allah'ın 99 adının işli olduğu ve 28.900 kez tekrarlandığı bir sancaktı.³⁰ Barbaros'un sancağında da fetih suresi ile dört halifenin ismi bulunmaktaydı.
- ◆ Zafer sonrası Avrupa şehirlerinde çanlar çalındı, şenlik ateşleri yakıldı, kilise ayinleri düzenlendi. Dükkân sahipleri kapılarına **Türk'ün ölümü dolayısıyla kapalı** yazarak işyerlerini bir haftalığına kapattı. Ali Paşa'nın büyük yeşil sancağı Madrid'de saraya çekildi.^{31, 32}
- ◆ Papa Greogor XII 7 Ekim gününü Şükran Günü olarak ilan etti.
- ◆ Ünlü ressamlar, Tizian, Paolo Veronese, Tintoretto ve Vasari zaferi, tuvallere yansıtarak ölümsüzleştirdiler.
- ◆ Tuna kıyısında İnebahtı'nın anısına Meryem'in Zaferi adlı bir kilise inşa edildi. Yine kiliseye zaferi sembolize eden gümüşten yapılmış bir kalyon maketi hediye edildi.
- ◆ Fransa'nın Lyon kentindeki tarihi La Fourviere Kilisesinde, İnebahtı Savaşı'nı canlandıran dev bir resim bulunmaktadır.³³
- ◆ Barselona Katedrali'nin hemen yakınındaki küçük bir kilisede zafer, her yıl ayinle kutlanmaktadır. Kilisede İnebahtı zaferinin komutanı Don Juan'ın gemisi Real'in bir maketi bulunmaktadır. Bu geminin baş tarafında ise İsa'nın küçük bir heykeli yer almaktadır.
- ◆ İnebahtı için yazılan şiirlerde Türkler katil, köpek ve din sapkını olarak nitelendirilmişlerdir.³⁴
- ◆ İnebahtı'dan 300 yıl sonra yani Yunanistan'ın istiklalini kazanmasını takiben bu zaferle ilgili şarkılar ve şiirler yazılmıştır.³⁵

Müslüman Türk - Hristiyan Çatışmasının Avrupa'daki Etki ve Yansımaları

- ◆ 16 ve 17 inci Yüzyılda Türk terimi, genelde Osmanlı tebaası olan Müslümanlar için kullanılmıştır. Avrupa için kolayına kaçarak, tehdit ve korku kaynağı bağlamında Türk kelimesini antropolojik değil siyasi ve dini bir kavram olarak kabul etmiş ve kullanmıştır. Buna Cezayir'deki Arap asıllı Müslümanlar da dâhildir.³⁶ Türklerin saldırgan savaşçılar olarak portlendirilmesi,

Avrupa'nın kafasındaki **İslam-Türk-Savaş** üçgeninin temel taşı olmuştur.³⁷ Bu bağlamda Türkler, Hristiyan toplumundaki ahlaki, sosyo-kültürel ve dini açıdan doğru kabul edilen her şeyin tam zıddını temsil etti.³⁸ Osmanlılar da Hristiyanları genellikle milli veya toprak aidiyeti gösteren sözcüklerle adlandırmaz, inanmayan (kâfir) demekle yetinirlerdi.³⁹

◆ İspanyolların bugün bile kullandıkları; **Hay moros en la costa**: Sahilde Magripliler var. Korku ifadesi olarak kullanılıyor. Yunanca 'da çabuk çabuk anlamına gelen **Prin na erthoun oi Tourkoi ifadesi** (Türkler gelmeden önce) anlamındadır. Yani korku ve endişeyi ifade etmektedir. Yunancada **Tourkopaidevo**: Türk işkencesi ağır ceza anlamında kullanılmaktadır. İtalyancada **fumare come un Turco**: Türk gibi sigara içmek. **Bestemmiare com un Turco**: Türk gibi küfür etmek deyimleri ortak hafızaya kazınmış ve dile girmiştir. Dile giren bir olguyu çıkarmak, unutturmak veya değiştirmek hemen hemen imkânsızdır.⁴⁰

◆ Protestanlığın kurucusu Martin Luther ise 1517'de Türklerin Hristiyanlık âleminin günahları yüzünden Tanrı'nın gazabı olarak yeryüzüne gönderildiğini iddia ediyor ve bu nedenle onlara karşı çıkmanın günah olduğunu söylüyordu.⁴¹ Luther'in Türklerin tanrının gazabı ve kırbağı olduğu tezi Katolikler tarafından da kısa zamanda benimsendi.⁴²

◆ İslamiyet için, Muhammed'in kahrolası dini, Muhammed'in lanetli dini tabirleri siyasi alanda da kullanılır oldu.⁴³

◆ Venedik ve Fransa başta olmak üzere Hristiyanlık içinde karşılaşılan her türlü hain'e Türk denmesi siyasi edebiyatta gelenek haline gelmişti. Haçlı Seferleri ruhu nazım ve nesirde hissediliyor, hayalî plan ve söylemlerle canlı tutulmaya çalışılıyordu.⁴⁴

◆ 1480-1609 yılları arasında Fransa'da Osmanlı İmparatorluğu ile ilgili 80'den fazla kitap yazıldı. Türkler hakkındaki ana konular; savaş, istila, zulüm, örf ve adetlerdi.⁴⁵

◆ Batı, Osmanlının matbaayı reddetmesini İslamiyet'e bağlıyordu. Venedikliler İstanbul'a baskı makineleri göndermeyi teklif etmişler. Ama ne Büyük Türk (Kanuni), ne de meclisi bunu istememiş.⁴⁶

- ◆ 16. Yüzyılda Osmanlının uyguladığı Şiddetin, özellikle de bedensel Şiddetin Avrupa yazınında özel bir yeri vardır. ⁴⁷ Avrupa bu Őiddetten doğan korkuyu bir antipropaganda unsuru olarak kullanmakta gecikmedi. Amaç Türk karşıtı kitlesel bir hareket yaratmaktı. Bir Protestan din bilgini Türk sözcüğünün Torxuere (iŐkence) kelimesinden türemiŐ olduğunu iddia ederken bir baŐkası, Trux (aldatma) kelimesinden geldiğini öne sürüyordu. ⁴⁸
- ◆ Kilise çanlarının müezzin sesini bastırdığını düşünen Osmanlı bunları kaldırmıŐtır. **Çanına ot tıkamak** tabiri de çanların kaldırılmasının aynı zamanda dramatik bir etkisi olduğunu gösterir. ⁴⁹
- ◆ İstanbul'daki Tersane zindanında tutsakların ibadetlerini yapabilecekleri bir ortam yaratılmıŐtır. Pazar günleri San Francesco Kilisesi'nden bir rahip, yeniçeri korumasında getirilerek bu tutsaklar için ayin yapardı. ⁵⁰
- ◆ İspanya'nın Tarragona Őehrindeki Kadirga Dansı (Ball de Galeres) Türk donanmasının İnebahtı'da yenilmesini konu alır. Süvarilerin Dansı (Ball de Cavallets) da Hristiyan ve Müslüman donanmaların karŐılaŐmasını canlandırır. Sahil halkının yaŐadıđı korku dolu günlerden bugüne geriye bir dizi Şenlik kalmıştır. Bugün İspanya'da yaklaşık 200 köyde kutlanmaktadır. . ⁵¹
- ◆ BaŐını Turgut Reis ve Barbaros'un çektiği birçok anlatılar İtalya ve İspanya'nın folklorunda ve edebiyatında yer almıŐtır. ⁵²
- ◆ Türklere esir düşen Cervantes, çektiği tüm acıları, Müslüman ve Türk karşıtı olarak saldırgan yorumları ile satırlara döker. Düşman Araplar, Kötü Türkler ve çıkarıcı Yahudiler gibi. ⁵³
- ◆ Muhammedin bayrağının rengi yeşil olduğundan hiç bir Hristiyan bu renk giyinemez. Yoksa hapse atarlar. ⁵⁴
- ◆ Türkler, savaŐçı kimlikleri göz önüne alınarak merhametsiz ve zalim İskitlerle veya Truvalılarla aynı orijine dayandırılıyordu.
- ◆ 17. Yüzyıla ait Michelemma adlı Napoliten halk Őarkısı Türklere bahsetmektedir.

◆ 1481'deki Osmanlı'nın İtalya Seferi sırasında Türkler tarafından öldürüldüğü iddia edilen yüzlerce kişi bölgedeki bir kilisenin bahçesine gömülmüştür. Şehitler Kilisesi olarak adlandırılan bu kilisede Otranto halkı, her yıl ayin düzenlemekte ve şehitlerini anmaktadır. ⁵⁵

◆ 1543'de Osmanlı donanması Barbaros komutasında 154 parça gemi ile Fransa'yı desteklemek maksadıyla Tulon limanına geldi. Tulon şehri ve halkı 30 bin Müslüman Türk askerini barındırmak ve ağırlamak zorunda kaldı. Bazı mahalle ve evler boşatılıp Müslümanlara verildi. Fransız halkı günde beş defa ezan sesi dinlemeye başladı. Aziz Meryem Kilisesi (Saint Mary Cathedral) sekiz ya süreyle cami olarak kullanıldı. ⁵⁶

◆ 1581 Ünlü İtalyan şair Turquato Tasso'nun Gerusalemme Liberata (Kurtarılmış Kudüs) adlı eseri yayınlandı. Tasso'nun bu eserdeki ilham kaynağı 1558'de Turgut Reis'in Napoli yakınlarındaki Sorrento'ya yaptığı saldırıydı. ⁵⁷

Bugüne Yansımalar ve Sonuç

Türk imajının Avrupa'da bıraktığı olumsuz izlerin, bu gün hala devam ettiği ve zaman içinde, milli kültürden hükümet politikalarına yansıyan siyasi bir boyut kazandığı görülmektedir. Avrupa'daki müzelerdeki tablolar, sarıklı, cüppeli Türk askerleriyle savaşan Avrupalı kahramanlar, Osmanlı Donanmasını imha eden efsanevi denizcilerin tasvirleriyle doludur. İtalya'nın güneyindeki kentler ve kasabalar yaz aylarında Türklerden, Barbaros'un askerlerinden kendilerini kurtaran kahramanların onuruna azizlere dua ederler. Törenler folklorik özellikler taşır gibi görünse de, egemen ideoloji kendisini sürekli biçimde yeniden üretmektedir. İtalya'nın önde gelen gazetelerinden La Republica'da 7 Ağustos'ta 2004'te yayınlanan **Türk'ün İzleri Üzerinde** başlıklı yazıda Adriyatik kıyılarındaki yerleşim birimlerinde, hafızalarda yer alan öykülerden söz ediliyor. La Bataglia di Lepanto (İnebahtı Deniz Savaşı) isimli kitapta, her şeyi yıkacak, parçalayacak, dağıtacak korkunç Türklerden halkı kurtaracak kişinin kutsanacağı vaat ediliyor. Gazetedeki makalede, savaşa giderken uyuşturucu almış Osmanlı askerlerinin resimleri, kaçırılan ve tecavüz edilen kadınların öyküleri yer alıyor. **Venedik ve Türkler** isimli kitaplar gibi yayınlarda, Venediklilerin Türkler'den eşcinsel ilişkiyi öğrendiklerini ve buna kızan Venedik Dukalığının, ahlakı düzelterek çözüm olarak sokak kadınlarına izin verdiğini anlatıyor. ⁵⁸

Üzülerek söylemek gerekirse, 500 yılı aşkın süre sonra bile, dünyamızın bu bölgesinde, yani Avrupa ve Ortadoğu'da, eskiden olduğu gibi hala açıkça dile getirilmeyen, ancak altında dini düşünce ve saplantılar olan birçok çatışma ve kutuplaşmalara şahit olmaktayız. İtalya'nın tanınmış strateji

dergisi Limes, **Avrupa'nın İslam Dini ile Bir Arada Nasıl Yaşayacağı** konusu hakkında şunları yazmıştır.

- ◆ Avrupa'nın ideolojisi Hristiyanlıktır.
- ◆ Jeopolitik, ekonomik, semantik-retorik canavarlar yaratan Avrupa'nın Hristiyanlık ideolojisi bu gün hala faal
- ◆ Bazı hükümetler, garip bir saplantıyla Avrupa'nın Hristiyan kökenleri üzerinde hala ısrar ediyor. Türkler sessiz kalsa da, Avrupa Müslümanlarını pek hoşnut eden bir şey değil bu.
- ◆ İslam tehdidinin bertaraf edilmesi ve **Avrupa'dan İslam'ın Kovulması** ile özdeş anlamda kullanılan İnebahtı; bu gün hala referans alınan bir kavram olarak kullanılıyor. Çünkü Avrupa'da **İslam'ın ötekileştirilmesi** Türkler üzerinden İnebahtı'da olmuş.⁵⁹

Bunlara o dönemde yazılmış yüzlerce kitap ve onlarca tiyatro oyununu ekleyebilirsiniz. Ayrıca Avrupa dillerine girmiş Türklerle ilgili olumsuz deyişler ve dilden dile anlatılan abartılı hikâyeler. Danslar ve daha niceleri var. Türklerin dini konulardaki ciddiyetini ve diğer inanışlara karşı olan müsamahakârlığını bilenler varsa bile, Avrupa ve İtalyan kültürleri Kuran'ın akılcı yorumlarıyla ancak daha sonra, 18. yüzyıl ortalarında tanıştı; ardından da Aydınlanmanın inandığı, Müslüman düsturların doğal ahlaka uyuşu kabul edildi. Amerikalı Profesör Richard W. Bulliet gibi, Akdeniz'i iki dinin ortak uygarlığı olarak görenler de vardır.⁶⁰

- ◆ Ancak Soğuk Savaş sonrasında, radikal İslam yeni düşman olarak taktim edilmiştir. 11 Eylül 2001 trajedisi bu teoriyi desteklemiştir.
- ◆ Vatikan, AB Anayasası'na müdahale etmek istemiştir. Kardinal Kasper; AB'nin Hristiyan birliğine ve ruhuna ihtiyacı olduğunu vurgulamıştır.⁶¹
- ◆ Tarihçi Cajus Wypior'a göre, Haçlı Seferleri, Avrupalıların köklerinde ve sosyal hafızasında önemli bir rol oynamıştır.⁶² Fransa I. Dünya Savaşı sonrası Versailles'da yapılan barış görüşmelerinde Suriye üzerindeki manda talebini Haçlı Seferlerine dayandırmıştır. Avrupa'da uluslar ve ulus devletler ortaya çıkarken Haçlı Seferleri kök ve temel taşı olarak kabul edilmiştir.

- ◆ Özellikle Nasyonal Sosyalizm döneminde Barbarossa miti, Alman kimliğine övgü boyutuyla kullanılmış, Hitler kendisini Haçlı şövalyesi olarak tasvir eden resimler yaptırmıştır. İkinci Dünya Savaşı'nda SSCB'ye yönelik harekâtın adını da Barbarossa Harekâtı koymuştur. Himler SS Teşkilatını Alman Şövalye Tarikatı **Deutche Orden'i** örnek alarak kurmuştur.
- ◆ Eisenhower Nazi Almanya'sına karşı yürütülen mücadeleyi Avrupa'da Haçlı Seferi olarak adlandırmıştır.
- ◆ ABD'deki 2001 İkiz Kuleler saldırısından sonra İslam'ın Avrupa'yı fethedeceği ve Türklerin durdurulması gerektiği şeklinde makaleler yayınlanmıştır.
- ◆ Graz Belediye Başkanı Siegfried Nagl, **Türkiye AB'ye girerse, herkese bu Avrupa'nın ortadan kalkacağını garanti ederim** demiştir.
- ◆ Papa, Avrupa Papa, Avrupa'nın diğer kültür ve dinlerle başa çıkabilmek adına Hristiyan mirasını tasdik etme çağrısı yapmıştır.⁶³
- ◆ Avro Bölgesi Grup Başkanı Lüksemburg Başbakanı Jean-Claude Juncker de Yunanistan'daki derin ekonomik krizin de esas sebebi olarak Osmanlı mirasını göstermiştir. Osmanlılar yüzünden Yunanistan'da finansal yönetiminin gelişmediğini vurgulamıştır.⁶⁴
- ◆ Trends Journal Dergisi'nin (Yaz Sayı 23/No.10) 28 sayfalık raporunda, Gerald Celente 2012 yılından başlayarak Avrupa'da bulunan Müslümanların yaşadıkları memleketler tarafından sınır dışı edilebileceklerini belirtti.⁶⁵
- ◆ Yeni Papa Franciscus 1480 yılında İtalya'nın Otranto bölgesinde Türklerle savaşırken ölen 800 kişiyi aziz ilan etti.⁶⁶

Yaklaşık beş asrı aşkın bir süreçte oluşmuş bu kültürel algının değiştirilmesi son derece zor. Din faktörünün öncülük ettiği bu oluşumun düzeltilmesi, politikacılar, tarihçiler, bilim insanları ve yine dini liderlerin çabalarıyla mümkün olabilecektir. Buna en canlı örnek Fransa ile Almanya arasındaki olumsuz ilişkileri düzeltmeyi amaçlayan 1963 tarihli Elize Antlaşması'dır. Avrupa Birliğinin lokomotif devletleri Almanya ve Fransa, 1870-1945 yılları arasında üç kez savaştılar, çok acılar çektiler. Her iki ülke 1963'de Paris'te Elize Sarayı'nda imzalanan Elize Antlaşması (Elysee Treaty) ile yaklaşık 300 yıllık ilişkilerinde yeni bir sayfa açtılar. Alman-Fransız Dostluk Antlaşması'nı Federal Almanya Şansölyesi Konrad Adenauer ile Fransa Devlet Başkanı Charles de Gaulle imzaladılar. 26

Ekim 2004’de toplanan Alman-Fransız Ortak Bakanlar Kurulu, Fransız-Alman Bilimsel Kurulunun inceleyip önerdiği, orta dereceli okullarda **Ortak Tarih Kitabı** projesini onayladı. 10 Mart 2005’te bir araya gelen Milli Eğitim Bakanları François Fillon ve Peter Müller bu küçük “**Devrim**”in uygulanması için gerekli imzayı attılar. Böylece 2006 – 2007 öğretim yılından itibaren **1945’ten Bu Yana Avrupa ve Dünya Tarihi** adlı ortak tarih kitabının okutulmasına başlandı. AB adayı bir Türkiye’nin Avrupa ile ilişkilerinde gerçek veya mit şeklinde kültürel dokuya aktarılmış yetersiz ve olumsuz bilgilerin önemli bir rolü vardır. Bu durumun gözden geçirilmesi ve restore edilmesi gerektiğine inanılmaktadır. Fransa-Almanya örneğinde olduğu gibi, Türkiye-Avrupa ilişkilerini daha olumlu ve gerçekçi, etnik ve dinsel öğelerden arındırılmış bir şekilde yansıtan ortak kitaplar yazılmalı ve yeni kuşaklara okutulmalıdır. Böylece yaklaşık 25-30 yıl sonra, Avrupalıların Türklere ve Türklerin Avrupalılara bakış açıları büyük ölçüde değişecek ve daha barışçı ve işbirlikçi siyasi ve sosyo-kültürel bir ortam yaratılmış olacaktır.

DİPNOTLAR

1. Özlem Kumrular, Türk Korkusu, Doğan Kitap s. 39
2. Constantino Marinesco, Don Antonio de la Torre tarafından yayınlanan Katolik Kralların Uluslararası İlişkileri Üzerine Belgelerinin Genel Tarih Bakımından Önemi. Çeviren: Muzaffer Arıkan
3. Blanchard, **Şerefli Kadırgalar Devrinde Türk Bahriyesi**, Deniz Basımevi 1947 s. 9
4. Amacın Rimpapa diye nitelenen Katolik Kilisesi Papa’sını esir almak ve Roma’yı fethedip Kızıl Elma idealini Gerçekleştirmek olduğu belirtilmektedir. Kaynak: Orhan Koloğlu, Türk Korsanları, Tarihçi Kitapevi 2012 s. 21
5. Balkanlar üzerinden 1529 ve 1683 yıllarında Viyana’ya yapılan iki sefer başarısız olmuştur.
6. Georg Schreiber, Türklerden Kalan, Milliyet Yayınları İstanbul 1982 s. 101
7. Bu kuşatmada 31.310 asker ve 266 parça gemi kullanılmıştır.
8. Büyük Türk Denizcisi Kemal Reis, Deniz Müzesi Piri Reis Araştırma Merkezi 2007 s. 44
9. Yılmaz Öztuna, Büyük Türkiye Tarihi Cilt.6 s. 158-159
10. Büyük Türk Denizcisi Kemal Reis, Deniz Müzesi Piri Reis Araştırma Merkezi 2007 s. 46
11. Georges Corm, 21. Yüzyılda Din Sorunu: Jeopolitik ve Postmodernitenin Krizi, İletişim yayınları 2008
12. Eric D. Dursteler, İstanbul’daki Venedikliler, İş Bankası Yayınları 2012 Ocak s. 269
13. Dursteler s. 229 ve 236
14. Dursteler s.231
15. Kumrular s. 132
16. Dursteler s. 270
17. Kumrular s. 282
18. Paulino Toledo, Türkler ve Deniz, Kitap Yayınevi 2007 p. 233
19. Kumrular s. 257

20. Kumrular s. 331
21. 1518 yılında içinde topçular da olan 2 bin seçkin Osmanlı askeri Cezayir'e gönderildi. Ayrıca tam donanımlı iki ağır savaş kadırgası ile bol cephane, tüfek ve malzeme de yollandı. Kaynak: Prof. Dr. Mustafa Akdağ, Türkiye'nin Sosyo-Ekonomik Tarihi
22. Hızır Reis'in Cezayir'de yaptırdığı caminin 1520 tarihli kitabesinde: **Allah yolunda cihat edenlerin sultanı Hz. Hayreddin ki Türk soyundan ünlü emir Yakup'un oğludur** yazmaktadır. Kaynak: Orhan Koloğlu, Türk Korsanları, Tarihçi Kitapevi 2012 s. 43
23. Orhan Koloğlu, Türk Korsanları Tarihçi Kitapevi 2012 s. 135
24. Julien de la Graviere, Doria ve Barbaros, Profil Yayıncılık 2006 s. 83
25. Roger Crowley, İmparatorların Denizi Akdeniz, April Yayıncılık 2008 s.283-287
26. Mollat du Jourdain, Avrupa ve Deniz 1993 s.108
27. Kumrular s. 61
28. Crowley s. 314-315
29. Hammer s. 79-80
30. Crowley s. 327-328
31. Crowley s. 390
32. Anılan sancak halen İstanbul'da Deniz Müzesi'nde bulunmaktadır. Sancak Madrid'den sonra, zafer nişanesi olarak Papalık'a gönderilmiş ve 1964 yılına kadar Vatikan'da kalmıştır. 1964 yılında Papa iyi niyet göstergesi olarak bu sancağı Türkiye'ye iade etmiştir.
33. Kumrular s. 28
34. Kumrular s. 54
35. Kumrular s.62
36. Kumrular s.51
37. Kumrular s. 53
38. Kumrular s.57
39. Dursteler s. 16
40. Kumrular s. 33
41. Kumrular s. 95-96
42. Kumrular s.97
43. Kumrular s. 99
44. Kumrular s. 127
45. Kumrular s. 135
46. Kumrular s. 177
47. Kumrular s. 179
48. Kumrular s. 182
49. Kumrular s. 239
50. Kumrular s. 241
51. Kumrular s. 294
52. Kumrular s. 295
53. Kumrular s. 337

54. Kumrular s. 406
55. Schreiber s. 102
56. Crowley s.102
57. Kumrular s. 90
58. Fatoş Karahasan, Milliyet Gazetesi Business Eki 15 Ağustos 2004
59. Nilgün Cerrahoğlu, Türkiye Kilit Ülke Cumhuriyet Gazetesi 19 Temmuz 2004
60. Dursteler s. 14
61. New Europe No: 561 Şubat 2004 p. 35
62. The Diplomatic Observer 16 September 2009
63. Papanın Hristiyanlık Çağrısı, Washington Times 27 Eylül 2009 Kaynak: Dünya Gündemi Gazetesi 4-11 Ekim 2009
64. Robab Rosan, Cultural Affairs Editor, Euro group president blames Ottoman heritage for Greek crisis, Business Desk banglanews24.com 28 May 2012
65. <http://www.haberkusagi.com/diger/makale-analiz/muslumanlar-2016-yilina-kadar-avrupadan-kovulacaklar-h73963.html>
66. Vatan Gazetesi 13 Mayıs 2013 s. 3